

Molenlanden

Advies Woningabonnement & Energiefonds

Gemeente Molenlanden

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Wat is een woab en een energiefonds.....	2
3. Betrokken partijen	3
4. Ervaringen met woab en energiefonds elders	4
5. Relatie met bestaande maatregelen en subsidies	5
6. Denkrichting voor Woab.....	6
7. Denkrichting voor energiefonds	8
8. Vervolgstappen	9
Appendix 1 Overzicht Stakeholdergesprekken	10
Appendix 2 Meedenktankdeelnemers.....	12
Appendix 3 Overzicht van bestaande instrumenten in de Energietransitie	13

1. Inleiding

De energietransitie heeft volop de aandacht op dit moment. De urgentie is de afgelopen periode steeds groter geworden gezien de zeer hoge energieprijzen en de versnelde wens om van het (Russisch) aardgas af te gaan. Energiebesparing is daarbij een kernwoord: als we ervoor zorgen dat er steeds minder energie nodig is, hoeft die ook niet te worden ingekocht en/of opgewekt.

Molenlanden heeft deze urgentie al langere tijd geconstateerd en wil graag versnellen op de energietransitie. Het college heeft een notitie naar de Raad gebracht ten behoeve van een beeldvormende raadsvergadering op 30 november 2021 over verschillende denkrichtingen hierbij (zie bijgevoegde notitie). De Raad omarmde de denkrichting van het college voor de verdere uitwerking van de twee financiële instrumenten Woningabonnement (Woab) en Energiefonds. Deze instrumenten zijn vooral gericht op het mogelijk maken van energiebesparing voor woningeigenaren en bedrijven met beperkte financiële mogelijkheden.

Sinds november vorig jaar zijn de energieprijzen nog veel verder gestegen en is de wens om minder afhankelijk te worden van aardgas nog groter geworden. Energiearmoede is een reëel probleem geworden en daarnaast zijn diverse bedrijven bezig uit het corona-dal te kruipen.

Des te meer reden om nu aandacht te besteden aan deze instrumenten. Wij hebben daarom aan de Rebelgroep gevraagd een verdere uitwerking te maken van deze twee instrumenten en willen daar graag op 14 juni verder met u over doorspreken.

We bespreken eerst kort wat een Woab en een Energiefonds inhouden, daarna geven we aan wie we betrokken hebben bij de verdere uitwerking van deze instrumenten en wat de ervaringen met deze instrumenten elders in het land zijn. Tenslotte formuleren we denkrichtingen en verdere uitwerkingspunten voor deze beide instrumenten.

2. Wat is een woab en een energiefonds

Woab

Met het oog op de noodzaak voor verduurzaming van de particuliere woningvoorraad denkt de gemeente aan een woningabonnement. Een dergelijk instrument combineert assistentie van particulieren bij verduurzaming met financiering en woonlastenneutraliteit. In de markt werkt de sociale onderneming Woab sinds 2015 aan een dergelijk instrument. De gemeente heeft in deze situatie maar een beperkte rol. Hooguit kan de gemeente garant staan voor leningen die niet of beperkt worden afgelost. Ook kan de gemeente bijdragen door de opstart van een dergelijk instrument te stimuleren, bijvoorbeeld door stakeholders met elkaar te verbinden of een subsidie te verschaffen voor de opstartfase.

Daarnaast zijn er publieke woningabonnementen zoals bijvoorbeeld Parkstad Limburg die dit heeft gericht op zonnepanelen. Daar neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor zowel de advisering van woningeigenaren als het verstrekken van een lening.

Een woningabonnement zoals die de afgelopen jaren heeft gefunctioneerd, ziet er als volgt uit. Een woningeigenaar wordt geadviseerd over verduurzamingsmaatregelen en de bijbehorende financiering. Die advisering betreft niet alleen advies over te nemen maatregelen maar ook over de wijze van financieren van die maatregelen (subsidies en eventueel een lening), en het controleren of de maatregelen goed worden uitgevoerd. Er wordt veelal gewerkt met vaste leveranciers zodat de maatregelen tijdig en gedegen worden uitgevoerd. Er is wel een tendens om dat los te laten en de woningeigenaar zelf de keus te geven wie de maatregelen gaat uitvoeren.

Het uitgangspunt van dit instrument is dat de maandelijkse kosten voor de woningeigenaar gelijk blijven aan (en indien mogelijk zelfs lager zijn dan) de huidige kosten. Vervolgens worden de maatregelen uitgevoerd en betaalt de woningeigenaar een vast maandbedrag (voor ongeveer 10-15 jaar) om de kosten van de maatregelen (en eventuele rente van de financiering) af te betalen.

Omdat de maandlasten gelijk blijven of lager worden (vooral met de huidige energieprijzen) kan dit instrument ook worden gebruikt voor de verduurzaming van huishoudens met weinig eigen vermogen en/of energiearmoede. Naast de besparing in energiekosten zorgen deze investeringen voor een stijging van de woningwaarde en ook voor een toename van het wooncomfort.

Energiefonds

Meerdere Nederlandse regio's en provincies hebben het laatste decennium een energiefonds opgericht om bepaalde doelgroepen te ondersteunen met financiering voor de energietransitie (energiebesparing en zonnepanelen), die ze moeilijk of helemaal niet elders kunnen ophalen. Het doel van een energiefonds is zodoende om het marktfalen op te lossen met leningen tegen gunstige rente.

Er zijn gesprekken gevoerd met verschillende partijen om meer zicht te krijgen op de situatie van verduurzaming bij bedrijven en de behoefte aan financiële ondersteuning daarbij. De eerste indrukken zijn dat er momenteel nog veel verduurzamingspotentieel ligt bij het mkb en daarbinnen specifiek het kleinbedrijf. Zij vallen niet onder de besparingsplicht en kunnen vaak niet worden gefinancierd door reguliere banken tegen gunstige voorwaarden, omdat zij bijvoorbeeld niet voldoende eigen vermogen hebben voor een investering. Daarnaast zijn ze druk met de eigen business en geven zij daarom minder prioriteit aan verduurzaming. Aandachtspunt hierbij is dat een aantal van deze bedrijven hun bedrijfspand huurt, waardoor ze niet zelf kunnen verduurzamen.

Mede met het oog op de stijgende energieprijzen is snelle verduurzaming van deze bedrijfsgebouwen echter wel wenselijk. Daarom verkennen we momenteel de mogelijkheden van een (revolverend) energiefonds met gunstige leningen voor energiebesparing bij bedrijven, gecombineerd met een concreet adviestraject – een totaalpakket. Hierbij kijken we ook naar mogelijke samenwerking binnen de regio, bijvoorbeeld met andere gemeenten en de provincie Zuid-Holland. Ook de omgevingsdienst zal hierbij betrokken worden.

3. Betrokken partijen

In het proces om te komen tot verdere uitwerking van deze instrumenten zijn diverse partijen betrokken. We hebben gesprekken gevoerd met 14 stakeholders en een meedenktank georganiseerd.

Uit de **stakeholdergesprekken** kunnen o.a. de volgende conclusies worden getrokken:

- Gezien de forse stijging van de energieprijzen zijn er steeds meer woningeigenaren die financiering nodig hebben om te werken aan energiebesparing. Deze maatregelen kunnen snel lonend zijn gezien de hoge energieprijzen. Het Woab kan hier een goed instrument zijn omdat de maandelijkse energiekosten niet hoeven te stijgen terwijl het comfort in en de waarde van de woning verbeterd worden.
- Het is niet gemakkelijk om een compleet beeld te krijgen van de behoefte aan externe financiering bij bedrijven, maar verschillende stakeholders, waaronder het faciliterende bedrijf Klimaatroute en brancheorganisaties, geven aan dat met name in het mkb en dan specifiek het kleinbedrijf behoefte lijkt te bestaan aan een financieringsmogelijkheid. Voor deze bedrijven zijn er, behalve reguliere bankfinanciering, nog niet veel andere verduurzamingsinstrumenten

voorhanden. Er is nog wel behoefte om meer duidelijkheid te krijgen over deze financieringsbehoefte.

- Dergelijke financiële instrumenten aanbieden lijkt alleen zinvol wanneer er ook tegelijk een goed begeleidingstraject wordt aangeboden bij zowel bewoners als bedrijven. Gebeurt dat niet dan zal het instrument niet voldoende gebruikt gaan worden. Het woab combineert inderdaad de financieringskant met advisering en uitvoering, waardoor de stap voor bewoners minder groot kan zijn. Een energiefonds kan worden gecombineerd met een partij als bijvoorbeeld Klimaatroute ter advisering die ook een compleet begeleidingstraject aanbiedt.
- Om de (relatieve) transactiekosten binnen de perken te houden zal een instrument als het energiefonds een zekere omvang moeten hebben. Daarvoor kan regionale samenwerking (evt. samen met de provincie) mogelijkheden bieden. Wellicht zijn er ook mogelijkheden om het wat kleinschaliger te doen bijvoorbeeld in samenwerking met SVn – het is hierbij wel belangrijk om de hoogte van de rente en aansluitkosten die worden gevraagd door SVn goed in de gaten te houden.
- Het is belangrijk om een goede samenhang en waar mogelijk synergie van deze instrumenten met bestaand instrumentarium te bewerkstelligen. Overigens is dat bestaande instrumentarium sterk in ontwikkeling, dat vraagt een goede doordinking van de samenhang met nieuw (financieel) instrumentarium.
- Er kan voor zowel de beide financiële instrumenten als de noodzakelijke begeleiding van inwoners en bedrijven, gebruik gemaakt worden van of samengewerkt worden met een aantal bestaande organisaties. Specifiek voor energiearmoede kan gekeken worden naar samenwerking met de stichting Energiebank.

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de stakeholders waarmee gesproken is, waarbij in het kort de bevindingen van het gesprek zijn weergegeven.

Daarnaast hebben we ook een **meedenktank** georganiseerd met acht deelnemers van verschillende organisaties in de gemeente Molenlanden. We hebben de twee instrumenten besproken en ons gericht op hun interpretatie van deze instrumenten, hoe deze passen bij de verduurzamingsbehoefte van de doelgroepen en de rol die organisaties hierin kunnen spelen.

Uit de meedenktank hebben we de volgende bevindingen en/of aandachtspunten gehaald:

- Maatwerk is belangrijk zodat de instrumenten toepasbaar zijn op verschillende doelgroepen en gebouwen;
- Naast de focus op woning/bedrijfspandeigenaren is het belangrijk om aandacht te hebben voor huurders en voor maatschappelijk vastgoed;
- Het concept van een totaalpakket, waarbij advies wordt gecombineerd met installatie en financiering, wordt gezien als wenselijk mits dit ook in delen kan worden geknipt voor wie niet een totaalpakket wil;
- Men vraagt zich wel af hoe groot de behoefte is aan een leenfaciliteit bij bewoners en bedrijven;
- Keuzevrijheid vindt men belangrijk, bijvoorbeeld welke aannemer te gebruiken of juist de maatregelen zelf uitvoeren;
- Tenslotte werd gesuggereerd om met een aantal pilots te gaan werken.

In bijlage 2 is een overzicht gegeven van de deelnemers aan de meedenktank waarbij ook is aangegeven welke rol men zou willen of kunnen spelen.

4. Ervaringen met woab en energiefonds elders

Met betrekking tot het **woab** hebben we gesproken met mensen die nauw betrokken zijn bij **drie woab-projecten**, namelijk het private woab (in de regio van Deventer), het zonnepanelenproject van Parkstad Limburg en de pilot van BRES Breda.

Deze drie initiatieven gaan allemaal uit van hetzelfde principe, namelijk het besparen/opwekken van energie d.m.v. een gefinancierde duurzaamheidsinvestering, die wordt terugbetaald met de bespaarde/opgewekte energiekosten. Ook gaan deze drie voorbeelden gepaard met een adviestraject. Toch zijn er verschillen in de opzet, zoals weergegeven in de onderstaande tabel.

<u>Eigenschap/woab</u>	<u>Private woab</u>	<u>Parkstad</u>	<u>BRES</u>
<u>Status</u>	Onderneming loopt goed in Oost-Nederland	Succesvolle eerste versie na 5 jaar afgerond met 4650 deelnemers	Eerste pilot afgerond met 5-10 deelnemers; nu uitrol naar 2 wijkaanpakken
<u>Soort maatregelen</u>	Witgoed, bruingoed, besparing en opwek	Zonnepanelen	Grote verduurzaming (zon-PV, isolatie)
<u>Financieringsbron</u>	Fonds van woab zelf	BNG-lening door gemeenten	SVn maatwerklening
<u>Aangeboden traject</u>	Geheel van advies tot uitvoering met eigen aanbieders	Aanbestede serviceorganisatie doet geheel traject van advies tot plaatsing en btw-teruggave, lening	Advies door energiecoöperatie, uitvoering door consortium, lening door SVn
<u>Rol gemeente</u>	Garantie mogelijk bij lastig financierbare doelgroepen, anders geen lening	Leningen en aanspreekpunt	Garantie op de maatwerklening

Met betrekking tot het **energiefonds** zijn er diverse voorbeelden voorhanden in Nederland, die zich richten op verduurzamingsleningen voor ondernemers. In de tabel hieronder geven we drie voorbeelden: Drenthe, Utrecht en Limburg. Met name het Energiefonds Drenthe en Utrecht zijn interessante voorbeelden voor Molenlanden omdat zij relatief kleine, makkelijk aan te vragen leningen verschaffen aan ondernemingen, tegen gunstige voorwaarden.

<u>Eigenschap/Energiefonds</u>	<u>Energiefonds Drenthe</u>	<u>Energiefonds Utrecht</u>	<u>Limburg Energiefonds</u>
<u>Status</u>	Sinds 2012 588 projecten gefinancierd; 153.383 ton CO ₂ bespaard/jaar; 13,5 miljoen geïnvesteerd	Sinds 2013 125 projecten gefinancierd; 13.708 ton CO ₂ bespaard/jaar; 55 miljoen geïnvesteerd	Sinds 2013 (t/m 2020) in totaal 3.355.198 ton CO ₂ bespaard; 99 miljoen geïnvesteerd
<u>Scope</u>	Energiebesparing, duurzame opwek, circulair, maatwerk, waterstofauto's, groene daken, zon voor asbest	Energiebesparing of duurzame opwek in de provincie Utrecht	CO ₂ -besparing, energiebesparing, circulaire economie, duurzame opwek of asbestsanering voor/in Limburg.

<u>Doelgroep</u>	Bedrijven, instellingen, projecten en energie-intensieve bedrijven	Energiecoöperatie, VvE, bewonersgroep, bedrijf, maatschappelijke instelling of sportvereniging	Ondernemingen, non-profit organisaties, startups en projecten.
<u>Omvang</u>	€39 miljoen	€21 miljoen	€270 miljoen
<u>Instrumentarium voor mkb</u>	Energielening €5000 - €50.000, rente 1-1,5% Energielening €50.001 - €150.000, rente 1-3% Maatwerk €50.001 - €2.500.000, rente n.t.b.	Standaardlening tot €50.000 met rente tussen 1,36-2,91% Maatwerk van €50.000 – €1 miljoen, rente n.t.b.	€100.000 - €12,5 miljoen, rente n.t.b., looptijd maximaal 20 jaar.
<u>Rol overheid</u>	Fonds heeft een lening bij de provincie Drenthe	Fonds heeft een lening bij BNG (via provincie Utrecht) en gemeente Utrecht	Middelen zijn van de provincie Limburg en de European Investment Bank

5. Relatie met bestaande maatregelen en subsidies

Het uitgangspunt van de gemeente is om te zorgen voor zoveel mogelijk aanvullende instrumenten voor verduurzaming waarbij aangesloten wordt op bestaand instrumentarium. Zodoende is het belangrijk om de relatie met bestaande instrumenten te bespreken.

Zoals kan worden gezien in de tabel uit appendix 3 komen met name de verduurzamingslening en verzilverlening overeen met het woningabonnement, in combinatie met het Regionaal Energieloket dat de gemeente Molenlanden bedient voor advisering. Het woningabonnement is echter anders omdat dit een one-stop-shop betreft: een verduurzamingstraject van advisering tot aan financiering en uitvoering. Ook wordt de financiering zo bepaald dat men niet méér betaalt dan de huidige energierekening, iets dat met de bestaande twee regelingen niet het geval is. Daarnaast is het woningabonnement ook toegankelijk voor minder kredietwaardige doelgroepen die nu geen toegang hebben tot de twee financiële regelingen van de gemeente. Een combinatie van het woningabonnement met het Nationaal Warmtefonds of het Nationale Isolatieprogramma kan worden verkend, bijvoorbeeld door gebruik te maken van hun financiering in het totaalpakket.

Voor het energiefonds is vooral aansluiting bij de regeling van RVO gewenst. De landelijke Subsidieregeling Verduurzaming MKB biedt mkb-bedrijven bekostiging van verduurzamingsadvies en mogelijke ondersteuning bij uitvoering; het energiefonds richt zich op financiering. Daarnaast is er mogelijk overlap met reguliere financiers zoals banken – het uitgangspunt van het fonds is echter om vooral die doelgroepen te financieren die lastig bij reguliere partijen terechtkunnen, bijvoorbeeld door een tekort aan eigen vermogen en/of de juridische constructie.

6. Denkrichting voor Woab

Het college stelt voor om een Woab voor Molenlanden verder uit te werken. Dit *woningabonnement* kan een versnelling geven aan isolatiemaatregelen die bewoners kunnen nemen. Een flink aantal bewoners zal zelf de isolatiemaatregelen kunnen betalen maar een steeds grotere groep heeft daar problemen mee, mede vanwege de stijgende energiekosten. Een lening afsluiten bij banken of

landelijke opties (Nationaal Warmtefonds en/of Nationaal Isolatieprogramma) kan in een aantal gevallen ook lastig worden omdat de bewoners geen leencapaciteit (meer) hebben.

Een basisvoorwaarde voor het Woab is het organiseren van een compleet adviestraject voor de bewoner. We zullen als eerste stap verkennen hoe we dat kunnen vormgeven ook in relatie met de bestaande organisatie. Vervolgens bekijken we hoe een leenfaciliteit daaraan gekoppeld kan worden.

Door een lening vanuit de Woab te organiseren kunnen hiermee de maatregelen worden doorgevoerd. De verwachting is dat hiermee de energierekening (sterk) verlaagd wordt en de lening zo afgelost kan worden. Met garantie van de gemeente kan eventuele wanbetaling worden ondervangen. Dit wordt bij voorkeur wel gecombineerd met een garantie/conservatieve expertinschatting van een consortium van aanbieders m.b.t. de bespaarde energiekosten, om het maandbedrag zo goed mogelijk vast te stellen en wanbetaling te voorkomen. Maar de mogelijkheid om zelf een aanbieder te kiezen moet ook worden onderzocht.

Het Woab zal zich richten op het nemen van isolatiemaatregelen en op maatregelen om het gebruik van aardgas te vervangen door andere energiedragers – de focus ligt hierbij op grote maatregelen (minstens €3000). In totaal heeft de gemeente Molenlanden 17340 woningen¹, waarvan 11791 koopwoningen. We zijn aan het verkennen wat een reële inschatting is van het aantal woningeigenaren dat gebruik zal gaan maken van een lening. Daarbij zullen we ook een inschatting maken van het aantal mogelijk wanbetalers. De laatste vormen namelijk een potentieel risico voor de Woab. In Parkstad Limburg blijkt dat na een aantal jaren er eigenlijk geen wanbetalers zijn, we verkennen wat we in Molenlanden zouden kunnen verwachten.

Voor de opzet van een Woab kan samengewerkt worden met het private woab. Het private woab kan dienen als opzetexpert van het geheel en specifiek het fondsdeel voor hun rekening nemen, waarbij met name de doelgroep met energiearmoede niet tot hun scope behoort tenzij de gemeente daarvoor garant staat.

Om de doelgroep goed te bedienen is het nodig dat een energieadviseur bezoeken aflegt, energiescans uitvoert, offertes uitvraagt en samen met de bewoner geschikte investeringen selecteert. Deze adviseur assisteert ook met de bekostiging (eigen vermogen, subsidies) en eventuele financiering (via het fonds of indien beschikbaar goedkopere leningen). Achteraf checkt de adviseur de oplevering van de maatregelen. Daarnaast is het denkbaar om een consortium van lokale bedrijven te vormen om de maatregelen uit te voeren en een garantie op de uitgevoerde maatregelen af te geven – dit om een tijdig en gedegen uitvoering van de maatregelen te verzekeren. De onderstaande tabel toont de verschillende onderdelen van de woab-service en partijen die hier mogelijk een rol in kunnen spelen.

<u>Onderdeel woab</u>	<u>Mogelijke partij</u>	<u>Beoogde kosten</u>
Bezoek en advies	Lokale energieadviseurs	Ongeveer €100/uur, evt. deels te betalen uit opbrengst rente & onderhoudscontracten, afhankelijk van schaal
Aanvraag en selectie offertes	Lokale energieadviseurs	Ongeveer €100/uur, evt. deels te betalen uit opbrengst rente & onderhoudscontracten, afhankelijk van schaal

¹ <https://allecijfers.nl/gemeente/molenlanden/>

Assistentie bekostiging en financiering	Lokale financieel adviseurs	Ongeveer €100/uur, evt. deels te betalen uit opbrengst rente & onderhoudscontracten, afhankelijk van schaal
Uitvoering maatregelen	Lokaal consortium van aannemers, bouw- en installatiebedrijven	n.v.t: partijen worden betaald voor service en eventueel onderhoudscontract
Check oplevering	Lokale energieadviseurs en/of private woab	Ongeveer €100/uur, evt. deels te betalen uit opbrengst rente & onderhoudscontracten, afhankelijk van schaal
Beheer financieringen, betalingen, contracten	Private woab (en/of Gemeente Molenlanden evt. samenwerking met SVn)	n.v.t: private woab verdient kleine marge aan financieringen
Coördinatie complete woab	Private woab en/of Gemeente Molenlanden en/of Regionaal Energieloket	Afhankelijk van schaal of coördinatie betaalt zich terug – zo niet kleine bijdrage gemeente wenselijk.

Een concretisering van de lening inclusief een financiële risicoanalyse zal nog plaatsvinden. Bij het laatste gaat het met name om de wijze waarop moet worden omgegaan met wanbetalers. Vanwege juridische belemmeringen zal de financiering persoonsgebonden zijn – echter staat hiertegenover de mogelijkheid om de lening af te betalen of door te geven bij de verkoop van de woning, dit in combinatie met een stijging van de woningwaarde.

7. Denkrichting voor energiefonds

Het college wil eerst nog twee zaken scherper krijgen. Het gaat daarbij om het (nog meer) verkrijgen van:

- Zekerheid over de financieringsbehoefte bij bedrijven (met name het mkb)
- Zicht op de mogelijkheden voor regionale provinciale samenwerking en het verkrijgen van extra middelen (bijvoorbeeld vanuit de EU) voor dit fonds.

Op basis van de uitkomsten hiervan wegen we af of een regiofonds interessant is om verder uit te werken.

Hieronder staat een eerste globale uitwerking van zo'n energiefonds.

Een *energiefonds* kan energiebesparing door bedrijven versnellen. Door het uitgeven van leningen, met laag rentepercentage, die afgelost worden via een lagere energierekening, investeren bedrijven in hun vastgoed met een langere termijn rendement omdat het vastgoed meer waard wordt en de energierekening blijvend laag is. Ook kan het verminderen van energiegebruik in productieprocessen tot een lange termijn voordeel leiden ook wat betreft imago en eisen uit de markt.

Het energiefonds zal zich vooral richten op de ondersteuning van mkb-bedrijven die financiering nodig hebben en een beperkte leencapaciteit hebben. We hebben nu nog geen goed beeld voor hoeveel bedrijven dit tot een lening kan leiden.

Een eerste inschatting levert het volgende op: Molenlanden heeft ongeveer 1000 mkb-bedrijven² (excl. Agrarische sector). Als 5% gebruikmaakt van het fonds met een lening van gemiddeld €25,000, leidt dit tot een fonds van €1,25 miljoen in omvang. Het fonds hoeft niet in één keer gevuld te worden, dit kan naar gelang de behoefte in de tijd.

In de verdere concretisering zullen de getallen scherper gemaakt worden en zal een risicoanalyse worden uitgevoerd. Vanwege de beperkte omvang van de leningen wordt weinig risico verwacht op het gebied van staatssteun.

Wat betreft het type maatregelen wordt voorgesteld om het fonds vooral te richten op het verminderen van energieverbruik op gebouwniveau en het vervangen van aardgas als energiebron voor de verwarming van gebouwen. Besparing van energieverbruik in productieprocessen vergt een andere aanpak en expertise. In het laatste geval gaat het hier meestal om bedrijven die onder de bespaarplicht vallen en al begeleiding kennen van o.a. de omgevingsdienst. We richten ons hierbij minder op duurzame opwek vanuit de gedachte dat zon-PV momenteel goed wordt gestimuleerd door de markt en ook te maken heeft met netcongestie.

We verkennen de mogelijkheid van samenwerking met andere overheidspartijen maar ook met financiers voor samenwerking in het fonds. De Rabobank heeft al aangegeven geïnteresseerd te zijn om mee te doen en ook de provincie en de gemeente Gorinchem hebben belangstelling getoond.

Bij het effectief maken van het energiefonds is absolute noodzaak dat de bedrijven begeleid kunnen worden door middel van een energiescan. Bedrijven zoals Klimaatroute of Energieke Regio kunnen hierin een rol spelen: ze begeleiden gedurende een jaar bedrijven en rekenen voor het hele traject (inclusief energiescan) €400-500/bedrijf. De kosten hiervan moeten gedekt worden uit de opbrengsten van de leningen uit het fonds. Ook hier kan overwogen worden om een consortium te vormen van lokale bedrijven die de maatregelen kunnen uitvoeren.

De mogelijke integratie van de Woab met het energiefonds (bijvoorbeeld in de operatie) moet nog nader verkend worden. Hoewel dit de uitvoeringsorganisatie wellicht efficiënter kan maken, zou een fonds van beide markten (en risicoprofielen) kennis moeten hebben. Een bedrijf kan bijvoorbeeld gemakkelijker failliet gaan dan een woningeigenaar. Hetzelfde geldt voor de mogelijke organisatievorm van het fonds, dit is ook medeafhankelijk van de deelnemende partijen.

8. Vervolgstappen

Woningabonnement

Het college stelt voor om het principe van een woningabonnement voor de gemeente Molenlanden te concretiseren. De eerste stap is daarin het opzetten van een integraal adviestraject voor bewoners. Daarbij zal samenwerking met bestaande organisaties verder worden verkend. Ook hoort hierbij de keuze om wel of niet een consortium van aanbieders van maatregelen te vormen, wat zorgt voor tijdige uitvoering in een oververhitte markt, maar tegelijkertijd de keuzevrijheid kan inperken.

De tweede stap is om te bekijken of het bestaand financieel instrumentarium moet worden verbreed met een gemeentelijke duurzaamheidslening voor particulieren, om te combineren met het adviestraject. Ook daarin wordt samenwerking met bestaande organisaties gezocht. Een mogelijke rol van de gemeente hierin en de gevolgen voor de personele en financiële inzet van de gemeente moet worden uitgewerkt.

Bij de concretisering van het woningabonnement hanteert het college de volgende uitgangspunten:

² Bron: Omgevingsdienst provincie Zuid-Holland

1. Het instrument moet kosteneffectief zijn d.w.z. dat er een substantiële bijdrage aan de doelstelling van reductie van energiegebruik geleverd moet worden;
2. Het instrument moet op termijn budgetneutraal voor de gemeentebegroting zijn, daarbij kan het nodig zijn om financiële middelen van derden (bijvoorbeeld Rijk, provincie of EU) aan te trekken maar er kan ook sprake zijn van een voorfinanciering door de gemeente die later terug verdiend wordt;
3. Het instrument moet o.a. in verband met het gelijkheidsbeginsel gebruikt kunnen worden door alle huiseigenaren in de gemeente Molenlanden;
4. Het instrument moet in goede samenhang met andere voor deze doelgroep reeds bestaande instrumenten ingezet kunnen worden.

Energiefonds

Wat betreft het energiefonds stelt het college voor om de volgende zaken eerst in beeld te brengen:

- Zekerheid over de financieringsbehoefte bij bedrijven (met namen MKB)
- Zicht op de mogelijkheden voor regionale provinciale samenwerking en het verkrijgen van extra middelen (bijvoorbeeld vanuit de EU) voor dit fonds.

Op basis van de uitkomsten hiervan wegen we af of een regiofonds interessant is om verder uit te werken. Daarbij zullen zaken aan de orde zijn als:

- Vormgeving van een integraal adviestraject voor bedrijven;
- Bepaling van omvang van het fonds en van de leningen
- Inschatting van uitvoeringskosten en dekking daarvan
- Risico's van het fonds
- Samenwerking met andere partijen
- Keuze om een consortium van dienstverleners te vormen

Bij de concretisering van het energiefonds hanteert het college de volgende uitgangspunten:

1. Het instrument moet kosteneffectief zijn d.w.z. dat er een substantiële bijdrage aan de doelstelling van reductie van energiegebruik geleverd moet worden;
2. Het instrument moet op termijn budgetneutraal voor de gemeentebegroting zijn, daarbij kan het nodig zijn om financiële middelen van derden (bijvoorbeeld Rijk, provincie of EU) aan te trekken maar er kan ook sprake zijn van een voorfinanciering door de gemeente die later terug verdiend wordt;
3. Het energiefonds wordt opgezet in regionaal verband;
4. Alhoewel het energiefonds vooral gericht zal zijn op het MKB zal o.a. in verband met het gelijkheidsbeginsel het instrument gebruikt kunnen worden door alle bedrijven in de gemeente Molenlanden;
5. Het instrument moet in goede samenhang met andere voor deze doelgroep reeds bestaande instrumenten ingezet kunnen worden.

Appendix 1 Overzicht Stakeholdergesprekken

Naam	Organisatie	Onderwerp	Bevinding
Ronald Oosterbos	Gemeente Molenlanden	Regelingen update	De gemeente Molenlanden heeft een aantal regelingen op het gebied van energietransitie, waarvan een aantal veel wordt gebruikt.
Louisa Broens	Gemeente Molenlanden	Informatie bedrijven	De verduurzamingsbehoefte van bedrijven lijkt divers, met kop- en achterlopers. Financiering lijkt wel nodig maar men investeert vaak (graag) met eigen vermogen.
Marc Trouwborst	Gemeente Molenlanden	Visie Bedrijvigheid	Er is een grote agrarische sector in de gemeente, met ook daar kop- en achterlopers in verduurzaming.
Jasper Mos	Gemeente Gorinchem	Eventuele samenwerking	De gemeente Gorinchem is positief kritisch met name over het energiefonds – dit is in lijn met de focus op besparing van ondernemers. Gorinchem kan niet veel financiering inleggen i.v.m. armlastige status.
Pedro van Eeuwijk	Gemeente Vijfheerenlanden	Eventuele samenwerking	De gemeente Vijfheerenlanden kijkt vooral naar het Rijk voor instrumentarium en heeft een grote schuld. Eventueel verder spreken als de kosten erg beperkt blijven.
Joey ten Kate	Provincie Zuid-Holland	Provincie Zuid-Holland	De provincie heeft als eerste interesse in verduurzaming van particulieren maar bijdragen aan het mkb is zeker bespreekbaar.
Laura de Visser Jack van Haperen Andor van Dijk Willemien Trompert	Omgevingsdienst Zuid-Holland	Verduurzaming van bedrijven in Zuid-Holland	De omgevingsdienst komt vooral binnen bij grotere bedrijven voor de energiebesparingsplicht, met diverse levels van verduurzaming. Voor kleinbedrijven is er samengewerkt met Klimaatroute voor energiescans in de regio, waarvoor veel animo was.
Roelf Polman	Rabobank	Behoefte aan financiering ondernemers en eventuele samenwerking	De Rabobank ziet de behoefte aan verduurzamingsfinanciering bij ondernemers en staat open voor verkennen samenwerking bij een fonds.

Gerrit de Jong	LTO Zuid-Holland	Behoeftte aan financiering verduurzaming agrarische sector	Vooral behoefte aan ondersteuning voor de bedrijfswoningen. Daarbij aandacht voor situatie bedrijfswoning versus woningen in privébezit, dus interesse in het woab. Meeste maatregelen in stallen zijn al gedaan.
Jan Brand	Stichting Blauwzaam	Behoeftte aan financiering ondernemers en eventuele samenwerking	Het is lastig om de doelgroep bedrijven te bereiken over energiebesparing – hier heeft Blauwzaam nog niet zoveel aan gedaan. Het kan helpen om te richten op onderhoudsmomenten.
Rodger Buijs	Klimaatroute	Behoeftte aan financiering ondernemers en eventuele samenwerking	Klimaatroute adviseert ondernemers over mogelijke verduurzaming van hun gebouw – hiervoor richten zij zich op het mkb. Dit hebben ze al succesvol gedaan in de Provincie Zuid-Holland.
Henk de Jager	Private woab	Functioneren van private woab en eventuele samenwerking	Woab is momenteel actief in de omgeving van Deventer met een totaalformule van advies, via uitvoering naar financiering. Verdienmodel is gebaseerd op een onderhouds- en garantiecontract. Kan meedenken met Molenlanden in het maken/beheren van een energiefonds en het checken van de oplevering. Daarnaast zullen lokale partijen moeten worden geworven voor advisering en uitvoering.
Thijs Geradts	Parkstad Limburg	Functioneren van zonnepanelen woab Parkstad	PL heeft een succesvol ontzorgingsproject met zonnepanelen uitgevoerd, waarbij 4650 deelnemers in 5 jaar zijn bereikt. Dit wordt nu herhaald met isolatie.
Jan Schouw	BRES Breda	Functioneren van woab Breda	Bres heeft een pilot uitgevoerd in de gemeente Breda waarbij de energiecoöperatie samen met een consortium en een maatwerklening van de SVn (met garantstelling van de gemeente) een woab hebben vormgegeven. Deze pilot wordt nu toegepast op twee wijkaanpakken.

Appendix 2 Meedenktankdeelnemers

Naast deze deelnemers waren er ook drie ambtenaren van de gemeente en de wethouder duurzaamheid aanwezig.

<u>Naam</u>	<u>Vertegenwoordiging</u>	<u>Mogelijke rol</u>
Jan Boele	Gebiedsplatform	Denken graag mee vanaf het begin
Roel ter Brugge	Wooncoach	Bijdragen aan maatwerkadviezen op bepaald niveau
Jolanda van Dam	Dorpsberaad Noordeloos	Ziet geen rol voor het dorpsberaad
Huib Glerum	Stichting Duurzaam Molenlanden	Voorlichten van mensen en geven van goede voorbeelden
Piet den Hertog	Boerderij en erf	Helpen bij technische uitwerking in het kader van haalbaarheid
Eric Spaans	Ondernemersvereniging de Graafstroom	Samenwerken met een groep ondernemers op het onderwerp, maar personeelstekort
Arwen van Tuijl	Monta	Spreken over verduurzaming bedrijventerreinen
Carolien Vreugdenhill	Energie coöperatie Molenlanden	Richt zich vooral op collectieve zonprojecten, geen of beperkte rol in energiebesparing.

Appendix 3 Overzicht van bestaande instrumenten in de Energietransitie

Instrument	Doelgroep	Doel	# Verstrekt (aangevraagd)	Looptijd (van - tot)
Verduurzamingslening particulieren	Woningeigenaren	Energiebesparende maatregelen woning	40 (54)	Vanaf 27-08-2020 – heden
Groene daken (subsidie)	Woningeigenaren of huurders	Biodiversiteit	52 (69)	01-01-2021 tot heden
Verzilverlening	Woningeigenaren	Consumptief	0	Vanaf 27-08-2020 – heden
Verduurzamingslening zakelijk	Non-profit organisaties, VvE's, coöperaties	Energiebesparende maatregelen eigen accommodatie	0	Vanaf 27-08-2020 - heden
RRE	Woningeigenaren	Bewustwording, advisering en nemen van energiebesparende maatregelen	4.045, waarvan: 3.696 voor energiebesparende maatregelen; 240 voor online huisscan; 100 voor coachgesprek; 264 voor warmtescan	1-3-20 tot 12-21
RREW - Woningeigenaren	Woningeigenaren Met ook acties voor specifieke doelgroepen: Woningen 1920 – 1990 Boerderij/Monumenten	Bewustwording, advisering en nemen van energiebesparende maatregelen	Totaal bereikte woningen: 1.780 (doel: 1.280) Via: bon € 45 (1.265), collectieve inkoop isolatie (aanvraag; 380), energiecoach-gesprekken, boerderij/monument enroute en-bijeenkomst	Tot heden (loopt tot eind 2022)
RREW - Huurders	Voornamelijk sociale huur	Bewustwording, advisering en nemen van energiebesparende maatregelen	Totaal bereikte woningen: 1.242 (doel: 1.400) Via: bon € 45 (1.202), energiecoach-gesprekken, klussendienst	Tot heden (loopt tot eind 2022)
Duurzaamheidsprijs	Jongeren, inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers	Verduurzamingsinitiatieven	p.m.	2021

Collectieve inkoopactie	Woningeigenaren met panden uit 1920-1990	Goed aanbod voor verduurzaming	63	Status op 10-04-2022
Ondersteuning verduurzaming MKB (landelijk)	Mkb	Advisering en ondersteuning bij verduurzaming	Niet bekend	n.v.t.
Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (landelijk)	Woningeigenaren	Financiële ondersteuning na investeringen in verduurzamingsmaatregelen	Niet bekend	n.v.t.
Regeling Energiearmoede (landelijk-uitkering per gemeente)	Huurders en woningeigenaren met energiearmoede	Hulp bij verlagen energierekening (advies, financiële bijdrage producten, klussendienst, streven naar structurele ondersteuning)	Plan van Aanpak juni 2022	1 mei 2023
Nationaal warmtefonds	Woningeigenaren	Aantrekkelijke persoonsgebonden leningen voor de verduurzaming van woningen	Niet bekend	n.v.t.